

Iskate vsak četrtek in vsak ponedeljek ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 82 D, pol leta 16 D, četrta leta 8 D. Izven Jugoslavije 56 D. Naročnina se pošlje na upravnništvo »Slov. Gospodar« v Mariboru, Koroška cesta 5. List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. — Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije po poštne proste.

Cekovni račun poštne urada Ljubljana 10.602. Telefon interurb. št. 113.

37. številka.

MARIBOR, dne 27. avgusta 1925.

59. letnik.

Trgovina z načeli in vestjo.

Živimo v dobi silno umazanih kupčij z načeli in vestjo. Radič je vsa načela svoje dosedanje sedemletne politike označil za navadno taktiko ali za agitacijo v svrhu pridobivanja čim večjega števila pristašev in danes se s svojo staro zgovornostjo zavzema za vse to, kar sta Pašič in Pribičević namenila Hrvatom in Hrvatski ter celi Jugoslaviji. Ta čudovita politična sprememba in načelna prelevitev ima gotove, prav izdatne koristi za Radiča in njegov štab, potrebe in zahteve širokega ljudskega sloja so pa tej družbi deveta briga.

Pri umazani kupčiji in trgovini je vedno tako, da se mala družba okoristi ter potem še postavlja s sramotnim načinom in s sramotnimi dejanji, po katerih so se te koristi na škodo vseh drugih dosegle. Radičeva politična kupčija z radikali je danes silno privlačljiva za vse politično nečiste elemente. Ta politična kupčijska pogodba je pravi pivnik, ki popije vse tinte madeže.

Iz RR politične kupčije posnemajo gotovi ljudje tudi pri nas v Sloveniji navodila in merila za novo politiko — za politiko vseh kupčijskih in mešetarskih sleparij in brez vsake trhice poštenja.

V eni od zadnjih števil »Kmetijskega lista« se najde za to eden najboljših primerov ali posebno dober vzorec. Gre namreč za pomoč štajerskim posojilnicam, ki so bile do prevrata včlanjene pri graški »Zvezi«. Finančni minister je namreč kot prvi obrok pomoči določil 500.000 dinarjev in sedaj stoji v »Kmetijskem listu«, da je izposloval to — »tovariš« Pucelj. Celi Sloveniji in vsem prizadetim je dovolj dobro znano, da se za pomoč štajerskim posojilnicam že ves čas najodločneje potegujejo poslanci Jugoslovanskega kluba. Iz tega se da sklepati, da je finančni minister z malo prvo pomočjo končno vendarle zadostil tem tako silno upravičenim in vstrajnim zahtevam.

Samostojneži ali današnji »RR kmetijci« pa razglašajo to prvo malo in pozno pomoč kot svojo zaslug in predlagajo ob tej priliki še nov način političnega delovanja, odnosno zastopanja ljudskih interesov.

Samostojneži so se izkazali kot politični trgovci in skakalci prve vrste. Ob prvih volitvah so bili silno navdušeni člani enotne zemljoradniške stranke cele države, zelene internacionale itd., po volitvah v parlamentu so se pa hitro ločili od srbskih zemljoradnikov ter začeli politično trgovino na lastno pest z vnetim podpiranjem PP politike. Pri drugih volitvah obsojeni od slovenskih volilcev, so se zopet zatekli v zemljoradniški klub in tu je ostal Pucelj do RR strankarskega sporazuma. Ob tej priliki je Pucelj iz že gorečega opozicijskega nankrat postal — vladinovec.

Primerno njegovim političnim skokom nam »Kmetijski list« sedaj razlaga nov način zastopanja ljudskih interesov.

Pucelj je baje pisal finančnemu ministru, da bo glasoval za dvanajstine, če bo finančni minister ob tej priliki dodelil pomoč štajerskim posojilnicam. Ko mu je minister odgovoril, da celi zadevi naenkrat ne more ugoditi, a da bo odredil prvi obrok pomoči, je Pucelj za dvanajstine glasoval in se smatra s tem za velikega dobrotnika Slovenije.

Iz tega naj bi sledil nauk za slovenske poslance, naj z ministri in z vlado trgujejo: naj glasujejo za ogromna nova davčna bremena, da bodo od teh pridobili drobtinico za nekaj, kar bi bila vsaka poštna vlada že davno dolžna dati. Po naukih »Kmetijskega lista« ne velja načelno protestirati proti temu, da je Slovenija z davčnimi predpisi preobložena in da plačuje še ogromne milijonske svote nad vsemi predpisi, ampak za celo strašno deset in desetmilijonsko obremenitev je treba najprej glasovati, da potem finančni minister kot nagrado za to glasovanje odredi pol milijona za nekaj, kar bi bil moral že davno popraviti in pomagati.

Po teh naukih bi morali slovenski poslanci glasovati za nesrečni centralizem, da bi dobili kot nagrado kakega velikega župana — izvrševalca vseh nesrečnih centralističnih zakonov — po svoji volji in izbiri. Glasovati bi se moralo za vse silno pretirane izdatke za armado, da bi za nagrado tega glasovanja rekruti recimo v Ljubljani dobili boljše hrano in z zakonom itak že zajamčene dopuste.

Nauki političnih skakalcev in mešetarjev zavračajo brezobzirno vsako načelnost. V splošnem grajati slabo notranjo državno ureditev, slabo upravo, slabo davčno, finančno, trgovinsko politiko itd., ne gre, marveč potrebno bi bilo, da se vsemu temu pritrjuje za male nagrade trenutne popustljivosti na vseh teh poljih za državo in narod pogubonosnega gospodarstva.

Učitelji te mešetarske politike očitno špekulirajo tudi s politično nepoučenostjo ljudstva. Vedno in vedno pridejo na to, da vprašujejo, zakaj pa Davidovič—Koroščeva vlada ni tega ali onega storila ali uredila? Skoro štiri mesece je bila na krmilu, zakaj se vse to ni uredilo? Tako se vprašuje, obrekuje in slepomiši zlasti v zadevah finančnega značaja. Vse to se počenja v domnevanju, da ljudstvo ne pozna ustroja državne uprave. Politični špekulanti mislijo, da ljudstvo ne ve, da ima vse finančne zadeve v rokah finančni odbor, in da je bil ta odbor pod Davidovičevo vlado še v rokah radikalov in samostojnih demokratov, ker je bil sestavljen po poslovniku še tedaj, ko radičevcevi še ni bilo v parlamentu. Davidovičeva vlada je imela torej v finančnem odboru opozicijsko večino, ki je vse njene predloge

odbila ali pa odgodila. Ko je minil poslovni rok finančnega odbora in bi se bil moral sestaviti nov finančni odbor po pravi parlamentarni večini, je bila Davidovič—Koroščeva vlada že v ostavki in je danes navadna politična sleparija, če se govori o tem, da ta vlada teh in onih kreditov ni hotela odobriti in nakazati.

Navadna politična sleparija je tudi Radičevo govorenje, da bi morala opozicija v mnogih stvareh sodelovati z vlado, kakor je to v Angliji. Opozicija naj bi bila lojalna — naklonjena napram vladi, pravi Radič. V Angliji je pa tudi vlada naklonjena opoziciji in če opozicija iznese kak narodu koristen predlog, ga vlada tudi sprejme. Pri nas se pa vsi predlogi opozicije ne samo od PP, ampak tudi od RR vlade odbijajo in tako govori lahko samo politična sleparija o vzajemnosti med vlado in opozicijo in o tem, kako bi se dale na lep način pridobivati koristi za volilce. — tgr

Dr. A. Korošec.

Pismo iz Francije.

Dne 21. avgusta 1925.

Da si iščem zdravja, odpotoval sem v francoske Alpe. V Franciji je letos življenje jako po ceni, še bolj kakor v Italiji. To pa zaradi padanja francoske valute. Vreme je bilo prvo polovico avgusta krasno, zadnje dni pa je začel nagajati dež. Žetve so obilne kakor pri nas, vinogradi obetajo najlepšo trgatavo. Vinogradništvo, ki je v Franciji na visoki stopinji, se nahaja v veliki krizi. Še staro vino ni prodano, a letos je zopet v izgledu bogata trgatava. Za to zahtevajo vinogradniki, da se znižajo železniški tarife za prevoz in izvoz vina. Po častniški poročilih se sme soditi, da se bo njih terjatvi ugodilo. Vinogradniški listi tožijo tudi, da bo letos v kletarstvu veliko pomanjkanje sodov. V alpskih krajih se peča prebivalstvo, razven z vinogradništvom v višjih legah, predvsem z živinorejo, in sicer s prodajo živine ter s sirarstvom. Poslednje je zelo napredovalo, za kar so dan predpogoji ne samo z izvozom, ampak tudi z veliko potrošnjo od strani množestvenih turistov, ki prihajajo iz celega sveta semkaj, da občudujejo očaka vseh alpskih strmin, najvišjo goro cele Evrope, 4810 m visokega Mont-Blanca in njegove sosedo. Letos meseca julija so se napotili na Mont-Blanca tudi štirje Slovenci (prof. Janko Mlakar, tajnik SLS Gabrovšek, tajnik PZ Zor in g. Predsednik), toda le dva sta prispela na najvišjo točko, druga dva je sneg in mraz ustavil na strmih poli.

Na Francoskem se zelo širita socializem in komunizem. Ta mesec je prigrabilo okoli 80.000 francoskih

LISTEK.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski pisal Erckmann-Chatrian; preložil Al. B.

Ozrem se na drugo stran in kaj vidim petdeset do šestdeset korakov od sebe? Starega pruskega vojaka z majhno čako, skrivljenim komolcem in velikimi, rdečimi brki, ki vise čez prašnico njegove puške. Prav name meri in mežika z očesom. Hipoma se pripognem. Isti hip čujem pok in reski nad glavo. Dobil sem jo: krtačo, glavnik in robec v čaki — vse je bila prestrelila njegova kroglja. Čutil sem, kako me je mrz stresel.

»Pa si vendar odnesel zdravo kožo!« mi je zaklical seržant ter pričel teči. Ker nisem sam hotel ostati na takem kraju, sem jo naglo ubral za njim.

Poročnik Bretonville s sabljo pod pazduho je neprestano velevalec:

»Naprej! . . . Naprej!«

Bolj daleč na desno je pokalo neprestano.

Naenkrat smo prišli na kraj jase, na kateri je bilo pet ali šest debelih hrastovih storov in majhna, čez in čez z visoko travo obrastla luža, a nobenega drevesa, da bi se človek skril za njim. Kljub temu so nekateri hrabro šli naprej, dokler nam seržant ni zaklical:

»Stoj! . . . Prusi v bližini leže v zasedi . . . Dobro glejte!«

Komaj je to rekel, že je kakih deset krogel zaživžgalo skozi vejave in strelji so odmevali po gozdu. Obenem je tolpa Prusov z dolgimi koraki zbežala in bolj zadaj planila v goščo.

»Zbežali so . . . za njimi!« je zavpil Pinto.

Strel skozi čako me je posvaril; zdaj sem skoro videl skozi najdebelejša drevesa. Ko je hotel seržant preko jase, oem ga pridržal za roko in mu pokazal puškino cev, ki je

sto korakov od nas na nasprotni strani luže molela iznad gostega grma.

Tovariši, ki so pristopili, so jo tudi videli. Zato je s tihim glasom ukazal seržant:

»Ti stoj tu-le, Bertha . . . ne pusti ga izpred oči . . . Mi drugi mu gremo za hrbet.«

Takoj so se razkropili na desno in na levo. Z namerjeno puško sem stal za drevesom, kakor lovec na preži. Čez dve ali tri minute se je Prus, ker ni ničesar več slišal, počasi dvignil. Bil je čisto mlad človek z majhnimi, plavimi brki, čez pas ozek, dobro zadržan. Prav lahko bi ga bil ustrelil, vendar se mi je zdelo tako čudno, da bi ubil tega odkrito stoječega človeka, da sem vztrepetal. Zdaj me je opazil in odskočil. Sprožim in si oddahnem iz vsega srca, videč, da je kot jelen stekel skozi goščo.

Obenem pa je na desni in levi počilo pet ali šest streliv. Seržant Pinto, Cebedej, Klipfel in drugi so prihiteli, sto korakov dalje pa smo našli na tleh ležečega mladega Prusa. Ves krvav je bil okrog ust. Grozno nas je gledal in dvigal roko, kakor da bi se hotel braniti bodal. Seržant mu je rekel, šaleč se:

»Ej, nič se ne boji! Imaš že dosti!«

Nobenega ni veselilo, da bi ga končal. Le Klipfel mu je vzel lepo pipo, ki mu je gledala iz zadnjega žepa na suknji, ter je rekel:

»Ze dolgo si želim pipe . . . zdaj jo pa imam.«

»Fizelir Klipfel«, je zavpil Pinto ves iz sebe, »takoj mu dajte nazaj pipo! Kozaki so za to, da plenijo ranjence! Francoski vojak pozna kot plačo za bojevanje samo čast!«

Klipfel je pipo zalučal v stran in šli smo dalje, ne da bi se ozrli. Tako smo prišli na kraj gozdiča, ki je prenehal pod vrhom griča. Dalje proti vrhu pa je na dvesto korakov še rastle gosto grmičje. Prusi, ki smo jih zasledovali, so se bili ugnedili v njem. Videli smo, kako so se dvigali zdaj tu zdaj tam, da bi streljali na nas, in kako so potem takoj zopet popadali.

Brez skrbi bi se bili lahko tam ustanovili, ker nam je bilo ukazano gozd zasesti in nam grmičje ni bilo nič mari. Pruski strelji bi nam nič ne mogli za drevjem, lejer smo stali. Na drugem bregu griča smo čuli divjati grozen boj.

Topovski strelji so pokali drug za drugim in včasih udarjali skupno kot grmenje v nevihti. Tudi zaradi tega je bilo treba ostati v gozdu. Naši častniki pa so stopili skupaj in odločili, da grmičje spada k gozdu in da moramo Pruse nagnati na vrh. Vsled tega sklepa smo na tistem mestu izgubili mnogo ljudi.

Dobili smo torej povelje, naj prepodimo sovražne streljavkarje. Ker so streljali, kadar smo se jim bližali, in se potem poskrili, smo jih pričeli naskakovati, da bi ne mogli zopet nabiti pušk. Tudi naši častniki so žurno tekli naprej. Mislili smo, da bo vrhu griča konec grmičja in da bomo potem lahko po vrsti postrelili Pruse. Ko pa smo brez sapa prišli na vrh, zakliče stari Pinto:

»Huzarji!«

Izza grape sem videl prihajati kalpake (ulanske čepice). Čedalje večji so postajali, kot vihra so prihajali proti nam. Ko sem jih ugledal, sem se brez pomisleka obrnil in pričel bežati nazaj. Kljub telečaku, utrujenosti in vsemu drugemu sem delal silne skoke. Pred mano so Pinto, Cebedej in drugi tekli in skakali, kar se je dalo. Huzarske množice so delale za mano tak hrup, da so se človeku mravljinca izprehajali po hrbtu. Častniki so kričali nemška povelja, konji so prhali, sabeljske nožnice so z žvenketom udarjale ob škornje, zemlja se je tresla!

Po najkrajši poti sem krenil v gozd. Mislim sem, da sem v njem, ko sem prav ob robu gozda naletel na veliko jamo, iz kakršnih kmetije jemljejo ilovico za zidanje. Bila je več kot dvajset čevljev široka in štirideset do petdeset čevljev dolga. Vsled dežja, ki je lil že nekaj dni, so postali robovi sila spolzki. Ker pa sem slišal, da konji sopihajo čedalje bliže in so se mi od groze jezili lasje, sem se brez premisleka zaletel in spodaj v jami padel na hrbet, da sta mi torbica za patrone in plašč zletela preko glave. Drug fizelir moje stotnije je že ležal notri in pravkar vstajal — tudi on je mislil, da bo skočil čez njo. Isti hip sta dva v najhujšem diru prijavila huzarja na hrbtih svojih konj spolzela po ilovnatem bregu. Prvi od njiju, v obraz rdeč kot kuhan rak, je najprej mojega uboega tovariša s sabljo udaril po glavi. Ko je zopet dvignil roko, da ga popolnoma konča, sem ga z vso silo sunil z bodalom v bok. Ob enem pa me je drugi usekal čez ramo, da bi me bil na